

I LOVE PBL!!

Plan-og bygningsloven i klima og naturvernarbeidet

Natursamling på Mostun, 17.September

v/ Maren Esmark

Generalsekretær

Norges Naturvernforbund

Naturvernforbundet

Naturvernforbundet

- 22 500 medlemmer – og vi øker!
- Grunnlagt i 1914
- Norges eldste og største natur- og miljøvernorganisasjon
- Silje Lundberg er fungerende leder
- Landsdekkende, demokratisk organisasjon, med fylkeslag og ca. 85 lokallag over hele landet
- Miljøagentene og Natur og Ungdom er barne- og ungdomsorganisasjonene.

Skal si noe om:

- Plan- og bygningsloven
- Frivillige organisasjoners rolle i planprosesser
- Hva gjør kommunen?
- Hva gjør fylkesmannen?
- Naturmangfoldloven

§ 1-1. Lovens formål

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Plan og bygningsloven

- *Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.*
- *Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Det enkelte tiltak skal utføres forsvarlig.*
- *Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.*
- *Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak. Det samme gjelder hensynet til barn og unges oppvekstvilkår og estetisk utforming av omgivelsene.*

Plan og bygningsloven

- *Bruk og vern av ressurser – PBL er overordnet*
- *Bygging av alle bygg skal gjøres forsvarlig*
- *Åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle*
- *Langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.*
- *Universell utforming*
- *Hensyn til barn og unges oppvekstvilkår*
- *Estetisk utforming*

Kommunen er plan- og miljømyndighet

- Kommuneplan m planprogram og planstrategi rulleres ca hvert 4 år
- Større kommunedelplaner, områderegulering, reguleringsplaner
- Byggesaker og dispensasjoner
- Myndighet etter forurensningsloven
- Kommunen er ansvarlig for kartlegging av biologisk mangfold lokalt
- Kommunen er myndighet etter naturmangfoldloven, også utvalgte naturtyper og fredning etter § 25.

- Naturmangfoldloven tydeliggjør og konkretiserer kravet om å ta hensyn til natur og bærekraft i sektorlover og forskrifter. For eksempel tillatelser til forurensning, mudring etc gis etter forurensningsloven, men skal vurderes etter naturmangfoldlovens prinsipper.

Fylkesmannen er Kongens og Regjeringens representant i sitt fylke.

Hovedoppgaver

- Gjennomføre vedtatt statlig politikk
- Samordne og formidle statlig politikk til kommunene
- Klageinstans for innbyggerne

Magnhild Meltveit Kleppa

Fylkesmannens miljøvernavdeling

- Plansaker – kommuneplaner, reguleringsplaner
- (klagebehandler – byggesaker Juridisk avdeling)
- Dispensasjoner – strandsonen, vassdrag, markaloven, jordloven, plan- og bygningsloven.
- Klima og energiplaner
- Forvaltningsmyndighet i alle verneområder
- Regionalt ansvarlig for arter/naturtyper
- Tillatelser til mudring og lignende etter forurensningsloven
- Tilsyn med bedrifter/etater
- Høringsinstans i vassdragssaker, noen typer skog/jordbrukssaker
- Faglig koordinator i vannforskriftsarbeidet

Biologisk mangfold i planprosessen

- Kommuneplan skal identifisere viktige naturverdier
- Reguleringsplaner skal alltid inneholde informasjon om naturverdier
- NML §§ 8 – 12 skal gjennomgås når tiltaket berører naturverdier
- Ny kartlegging må gjennomføres dersom data er mangelfulle eller gamle, eller dersom det er grunn til å tro at det kan være rødlistet, prioriterte, ansvars- eller utvalgte arter/naturtyper.
- ”vanlige” arter og naturtyper har også beskyttelse, særlig dersom de er en del av et økosystem, er lokalt/regionalt viktige.
- I de aller fleste saker har vi gode data og relativt god naturkunnskap. Det er bedre å bruke § 8 til å kreve mer/bedre kartlegging enn å bruke § 9 – føre var prinsippet for ofte.

Kommuneplan/kommunedelplan

Grønne arealformål i kommuneplanen skal brukes for å synliggjøre og ivareta naturverdier (biologisk, landskapsmessig, geologisk mangfold og økologiske prosesser)

Bestemmelser om: miljøkvalitet, estetikk, natur, landskap og grønnstruktur. Bør si noe om hvordan utvalgte naturtyper og andre naturverdier skal ivaretas.

Temakart er nyttig og viktig

- Forekomster av utvalgte naturtyper både på land og i sjø bør vises på temakart
- Verneområder, større forekomster av prioriterte arter og f.eks økologiske funksjonsområder for prioritert arter kan tegnes inn.

Vurderinger på kommuneplannivå

- Hvor viktig er den aktuelle forekomsten sett i forhold til det totale antall forekomster av den aktuelle naturtypen i kommunen og Norge?
- Hvordan er naturtypens økologiske tilstand,
- om naturtypens utvikling er positiv, nøytral eller negativ,
- om det kan etableres eller utvikles en tilsvarende forekomst av naturtypen på et annet sted

Ved vedtakelse og revisjon av kommuneplaner og reguleringsplaner er det naturlig at denne avklaringen framkommer i det siste saksfremlegget for kommunestyret.

Nesodden kommuneplan

§ 7 Biologisk mangfold (pbl. § 11-9 pkt. 6)

Lokalitetene for biologisk mangfold skal sikres gjennom framtidige kommunedelplaner og/eller reguleringsplaner. I områder hvor det foreligger godkjent reguleringsplan, skal lokaliteter for biologisk mangfold, i den grad det er mulig, søkes ivaretatt gjennom byggesaksbehandlingen. Ved søknader om dispensasjon, skal forholdet til det biologiske mangfoldet tillegges stor vekt i vurderingen.

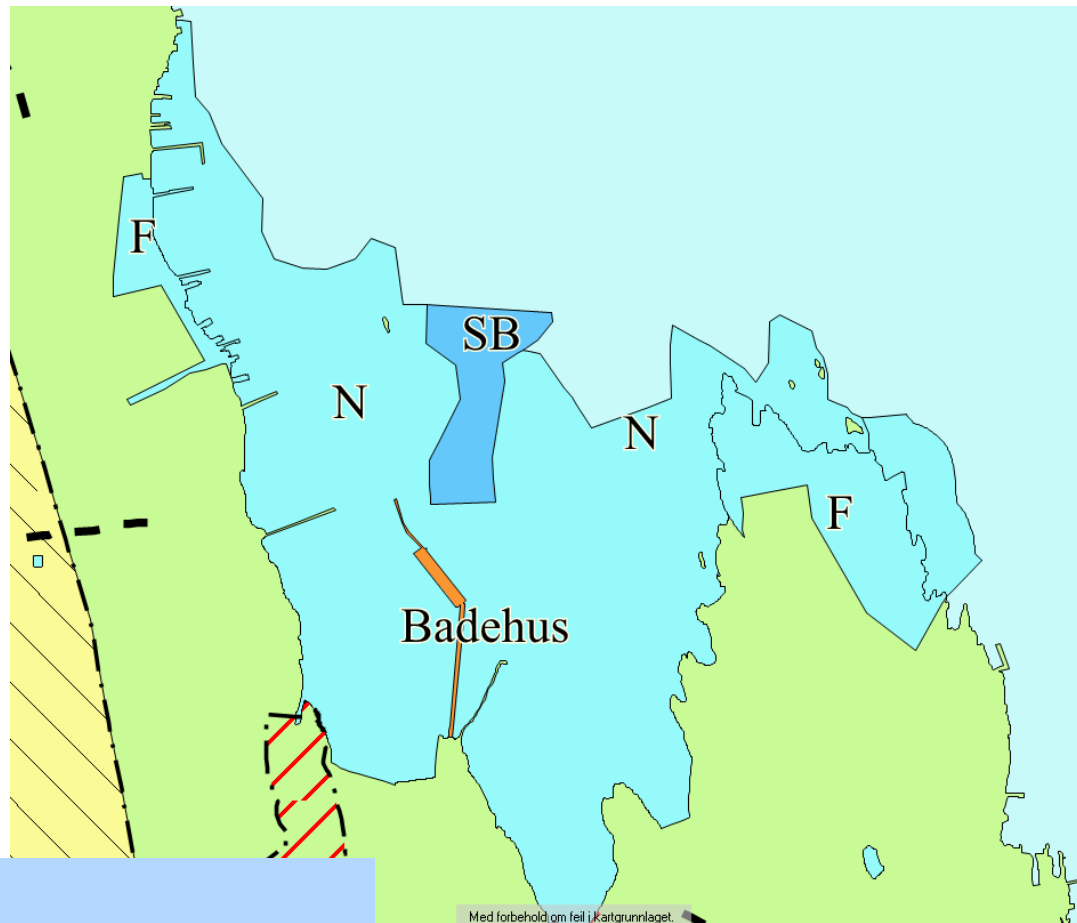
Formål i sjø på
kommuneplannivå

Hovedformål:

Bruk og vern av sjø og
vassdrag

Underformål:

naturområde (N)
friluftsområde (F)
småbåthavn (SB)

Nesodden kommuneplan

Naturvernforbundet

Skedsmo kommuneplan

2. Landskap og grønnstruktur

b. Natur

I naturområder som er registrert som svært viktige, viktig og lokalt viktige i kommunens kartlegging av biologisk mangfold tillates ikke tiltak som kan forringe naturverdiene. Ved omreguleringer og ved gjennomføring av tiltak skal mulig påvirkning på biologisk mangfold vurderes.

Deponering av hageavfall eller andre masser eller midlertidig omdisponering av disse områdene er ikke tillatt.

Naturlig kantvegetasjon langs bekker og elver skal opprettholdes og utvikles.

All deponering av masser fra bygg- og anleggsaktivitet skal skje i godkjente massedeponi. Transport av slike masser til massedeponiene skal skje i henhold til godkjent transportplan.

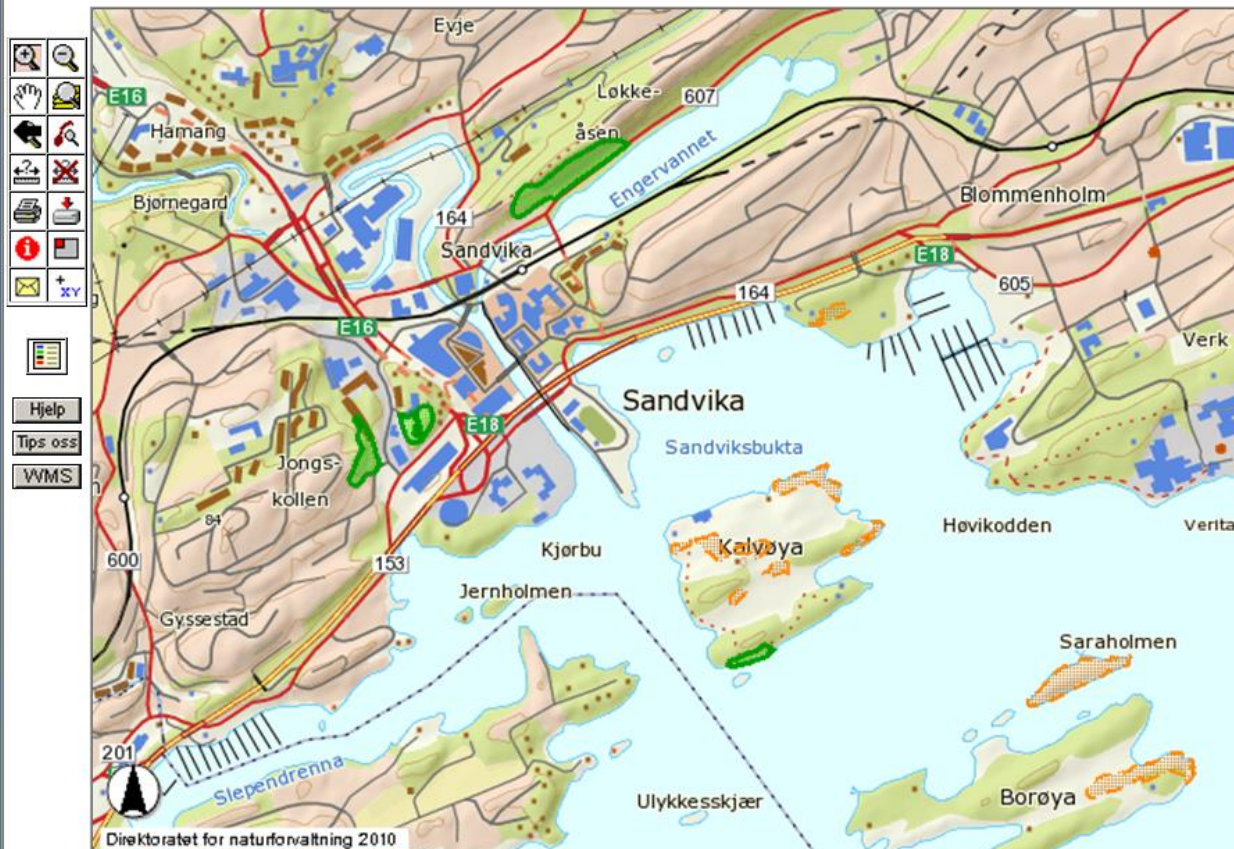
Ås kommuneplan

§ 11. Forhold som skal avklares og belyses i videre reguleringsarbeid (pbl § 11- 9 pkt 8)

Naturtyper, biologisk mangfold og vegetasjon

Reguleringsplanforslaget skal inneholde en naturfaglig utredning om forekomster av viktige naturtyper og biologisk mangfold, samt en oppdatering av eksisterende registreringer. Forslag til detaljregulering til arealformål bebyggelse og anlegg, samferdsel og grønnstruktur skal dessuten inneholde en kartlegging av busk- og trevegetasjon. Registreringen skal suppleres med en beskrivelse om hvilke naturverdier som skal bevares og videreutvikles, og hvordan dette skal skje. Registreringsområdet skal omfatte hele planområdet.(Ås)

Utvalgte naturtyper og prioriterte arter med øke funksjonsområde

Oppdater kart

- Svarthalespove
- Svarthalespove
- UTVALGTE NATURTYPER**
- Kalksjøer
- Kvalitetssikret
- Ikke kvalitetssikret, lokgl verdi eller innenfor vemeområder
- Slåttemyr
- Kvalitetssikret
- Ikke kvalitetssikret, lokgl verdi eller innenfor vemeområder
- Slåttemark
- Kvalitetssikret
- Ikke kvalitetssikret, lokgl verdi eller innenfor vemeområder
- Hule eiker
- Kvalitetssikret
- Ikke kvalitetssikret, lokgl verdi eller innenfor vemeområder
- Kalkindeskog
- Kvalitetssikret
- Ikke kvalitetssikret, lokgl verdi eller innenfor vemeområder
- Norge i bilder
- Grunnkart vektor
- Grunnkart DN
- Infosultat som faktaark

Bruk knappen 'Tips oss' for å gi tilbakemelding!

Du kan også laste ned DN sine data på vektorformat (Shape-format) for lagring og bruk på din egen maskin. Klikk på knappen for nedlastning i knappemenyen, eller klikk direkte på en av de røde pilene som er markert foran nedlastbare tema i karttemalisten til høyre.

Målestokk 1:

Zoom Inn

Kartgrunnlag : ©Statens kartverk/tillatelsesnr MAD 12002-R125240

Søkeresultat i pop-up vindu

Fullført

Reguleringsplan

- Vurderingen skal fremgå av saksframlegget/utredningen.
- Vurderingen skal være integrert som en del av saksframstillingen og danne grunnlaget for konklusjonen, og ikke komme helt på slutten etter konklusjonen.
- Loven sier at naturen alltid skal vurderes i saker der naturen berøres (dette gjelder også for områder som ikke har noen spesielle naturverdier (prioriterte/utvalgte naturtyper osv.)

Arealformål i reguleringsplan

- LNF-underformål:

- Naturformål

Naturformål	99FF66	153-255-102	40-0-60-0
-------------	--------	-------------	-----------

- Naturvern

Naturvern	00CC66	0-204-102	80-0-4-20
-----------	--------	-----------	-----------

- Grønnstruktur, underformål:

- Naturområde

Naturområde			
-------------	--	--	--

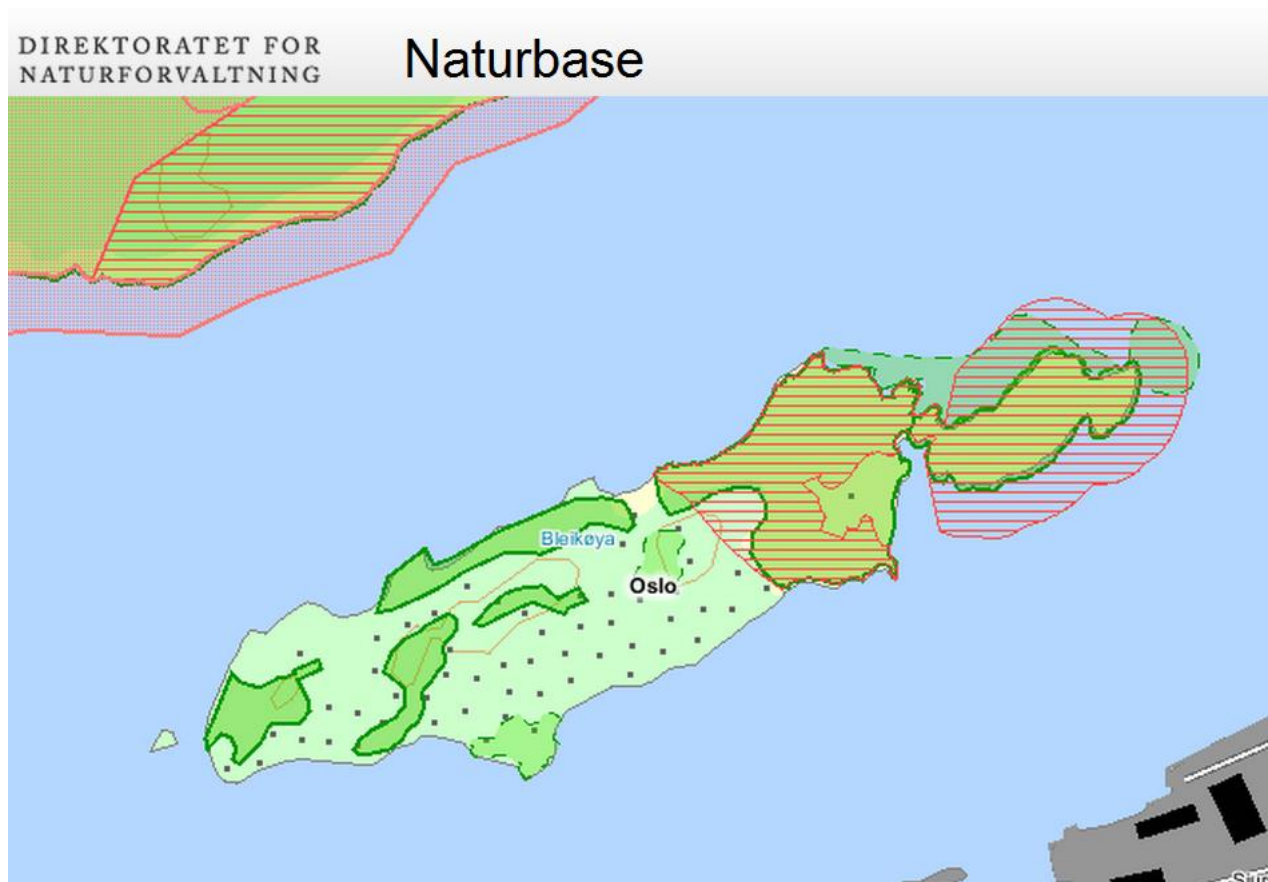
- Bruk og vern av sjø og vassdrag, underformål:

- Naturområde

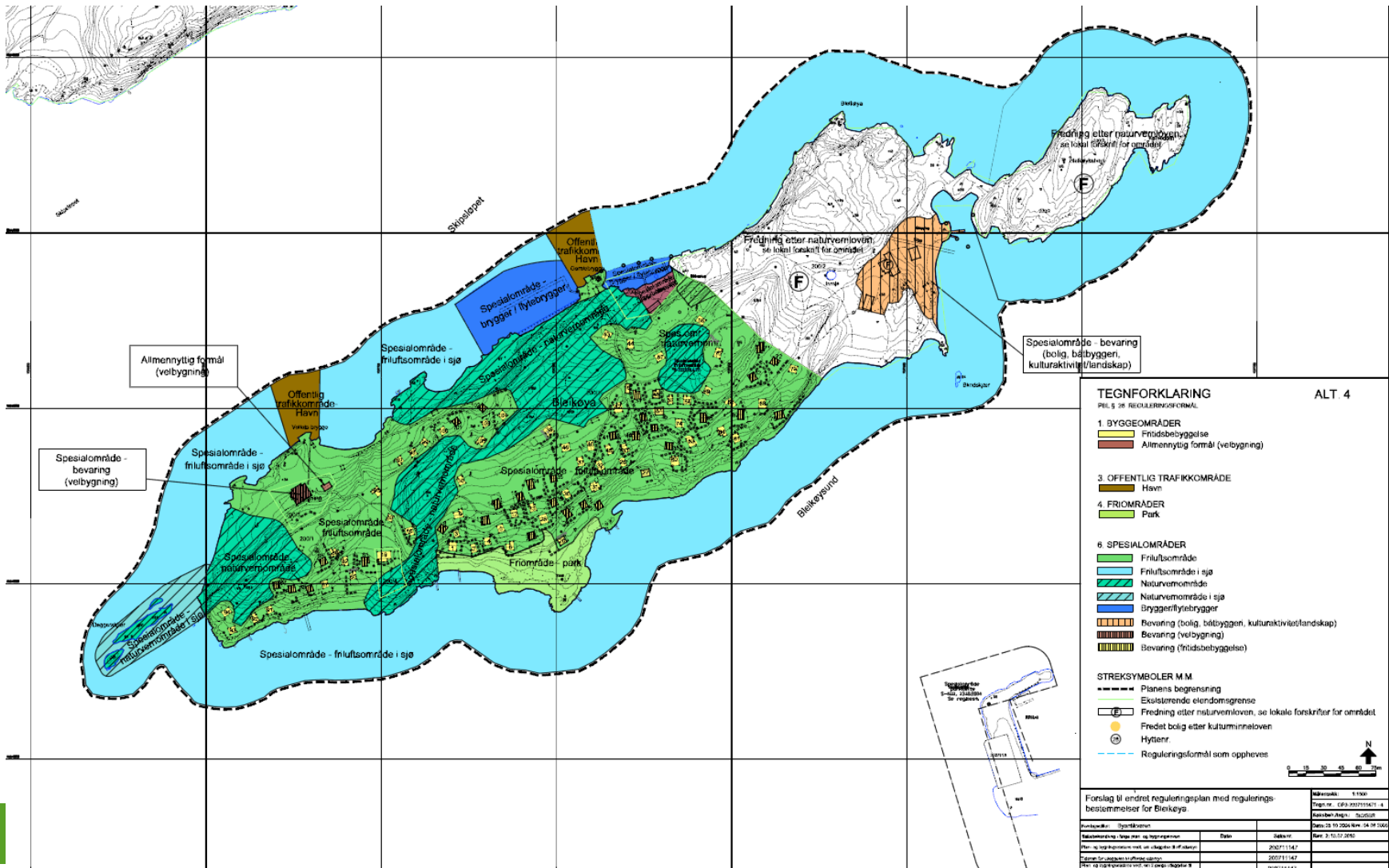
Naturområde	99FFFF	153-255-255	40-0-0-0
-------------	--------	-------------	----------

Reguleringsplan for Bleikøya

- Flere naturtyper av regional verdi og prioritert art; dragehode
- Gode bestemmelser for å sikre naturverdier og friluftsinnteresser

Naturtyper av regional verdi har blitt satt av til: naturvernområde og naturvernområde i sjø

Frivillige organisasjoners innspill er avgjørende

- Forsinket og endret utbygging av RV 22 gjennom Nordre Øyeren
- Startet prosessen med vern av natur- og friluftsområder i Osloomarka
- Økokrims aksjon mot ulovlig bygging i strandsonen i Kragerø sommeren 2011
- Trakk tilbake fellingstillatelse på ulv i Sør-Trøndelag
- Stanset utbygging av slåttemark i Oppland
- Osv, osv, osv

Innspill fra frivillige organisasjoner

- Jo tidligere i en prosess, dess lettere å påvirke resultatet
- Kontakt teknisk etat/plan og bygningsetat
- Kontakt utreder/konsulentfirma/tiltakshaver
- Organisasjoner har gjerne erfaringer/kompetanse som bør formidles tidlig til kommune og tiltakshaver
- Legg alltid informasjon inn i naturbase og artsobservasjoner.

Høringsuttalelser, klager og anmeldelser

- Unngå synsing og følelsesord (Spar det til aviser og debatter..)
- Oppgi referanser (naturbase, rapporter, artsobservasjoner etc)
- Poengter alltid om en art/naturtype er rødlistet, ansvars-, utvalgt, prioritert etc.
- Egne observasjoner, bilder etc er helt ok!
- Ikke overdriv! Det kan komme viktigere saker i fremtida og da er troverdigheten noe av det viktigste frivillige organisasjoner har.
- Ved anmeldelser/lovbrudd – kontakt gjerne SNO/FM/kommune for bistand/informasjon. Ikke vær redd for å anmelde.
- Økokrim har eget miljøteam, flere politidistrikt bygger egen miljøkompetanse.
- Fokuser på egen kompetanse, det er ikke nødvendig å leke jurist.
- Vær spesifikk, spar de mest høytflyvende, prinsipielle og generelle krav og uttalelser til nasjonale politikere.

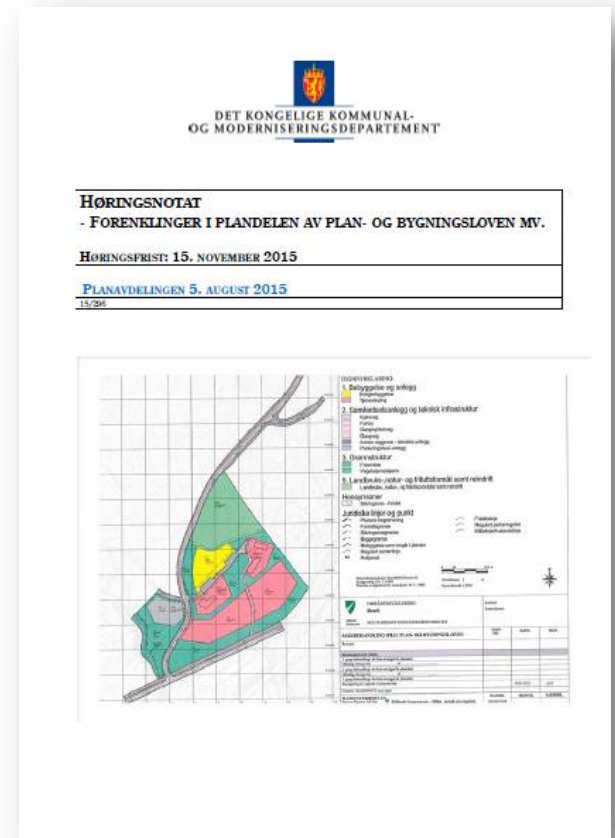
Endringer i plan og bygningsloven

Lovendringsforslagene er en dramatisk svekkelse av allmenne interesser og sivilsamfunnets muligheter for medvirkning .

Vil kunne føre til økt nedbygging av matjord, strandsonen, verdifulle naturområder og friluftsområder.

Naturvernforbundet er særlig kritiske til:

- Endring av arealformål uten offentlig høring,
- Enklere å gi dispensasjoner uten å ta hensyn til nasjonale og regionale mål og verdier
- Byggeforbudet i strandsonen ikke skal gjelde for planer vedtatt før 2008.

Lokaldemokratiet består av langt mer enn kommunen og private utbyggere, og Naturvernforbundet er svært skuffet over at forslaget fra departementet overser den viktige rollen frivillige organisasjoner og aktører spiller i lokalsamfunn og kommuner.

Allmenne interesser er løftet frem i formålsparagrafen til plan- og bygningsloven, men er ikke vurdert eller inkludert i forslaget om lovendringer som departementet la frem i fjor.

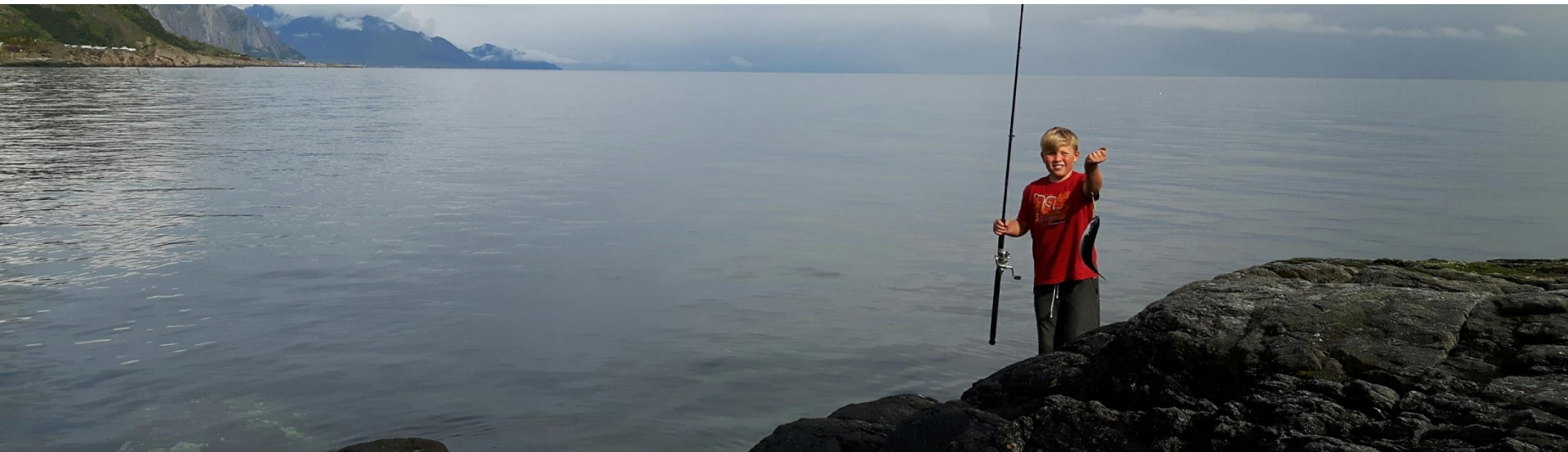
Natur i nabolaget

- Utbyggere, borettslag og private eier må gjennom reguleringsplaner og lovverk sikre nære naturområder.
- Friluftsliv kan også foregå rett utenfor stuedøren.
- Trær, naturområder, stier, bekker i boligområder må vernes samtidig som det fortettes.
- Sykkel- og gangveier må prioriteres, parkeringsplasser og bilveier reduseres og boligbygging fortettes.

Dispensasjoner (pbl. § 19-2)

- Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt.
- 100-metersbeltet mot sjøen skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.
- Det forventes at miljøprinsippene etter §§ 8 – 12 legges til grunn ved vurdering av dispensasjoner der naturverdier berøres, og særlig er dette viktig i strandsonen, inklusive langs vassdrag.
- Kommunene kan bli bedre til synliggjøre NML i saksdokumentene som oversendes til FM

Sivilombudsmannen og statsråd krangler om byggeforbudet i strandsonen

OPPDATERT: 05.NOV.2015 11:59

PUBLISERT: 05.NOV.2015 10:47

Dokument nr. 4:2
(2015-2016)

Særskilt melding

fra

SIVILOMBUDSMANNEN

Særskilt melding
Kommunal- og moderniseringsdepartementet følger ikke
Sivilombudsmannens uttalelser

Avlagt til Stortinget 20. oktober 2015

<http://www.aftenposten.no/norge/Sivilombudsmannen-og-statsrad-krangler-om-byggeforbudet-i-strandsonen-21996b.html>

Bymarker

Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner, 06.05.2009

§ 1. Formål

Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.

Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål.

Representantforslag 53 S (2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Erik Lundeby, Trine Skei Grande og Ola Elvestuen

Dokument 8: 53 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erik Lundeby, Trine Skei Grande og Ola Elvestuen om at virkeområdet for markaloven utvides til å gjelde flere viktige naturområder i Oslo-regionen

Til Stortinget

Bakgrunn

Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) trådte i kraft 1. september 2009 og gjelder for ca. 1 700 km² i 19 kommuner i Oslo-området.

Lovens geografiske virkeområde (Marka) består av følgende områder: Kjøkstradmarka, Vardåsmarka, Vestmarka, Krokstokken, Bærummarka, Nordmarka, Lillomarka, Rosenkrantzøya, Gjelleråsmarka, Østmarka og Sørmarka.

Virkeområdet er nærmere avgrenset som det framgår av Miljøverndepartementets digitale kart «Markagrensene» datert 2. april 2009.

Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Bygge- og anleggstrinn, unntatt landbruksaktivitet, er forbudt i lovens virkeområde. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner. Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål.

Forslagstillerne mener særlig opp en lovens intensjon, men mener tiden er moden for å vurdere om lovens virkeområde kan og bør utvides til andre viktige områder i Oslo-regionen.

Markaloven § 2 avgrenser imidlertid lovens virkeområde, som begrenser seg til gruntområder i Oslo

og de umiddelbare nabokommunene, nærmere gjengitt over.

Kongen kan ved forskrift treffe vedtak om justering av grensen etter første ledd og gjøre loven gjeldende for nærliggende områder som har, eller gjennom tilrettelegging eller skjøtsel kan få, tilsvarende verdi for friluftslivet. Det er imidlertid forslagsstillernes forutsetning at dette gjelder de områdene som er nevnt i loven og ikke nye områder som ikke geografisk grenser til allerede eksisterende områder omfattet av loven eller at dette kan gjøres for et begrenset område.

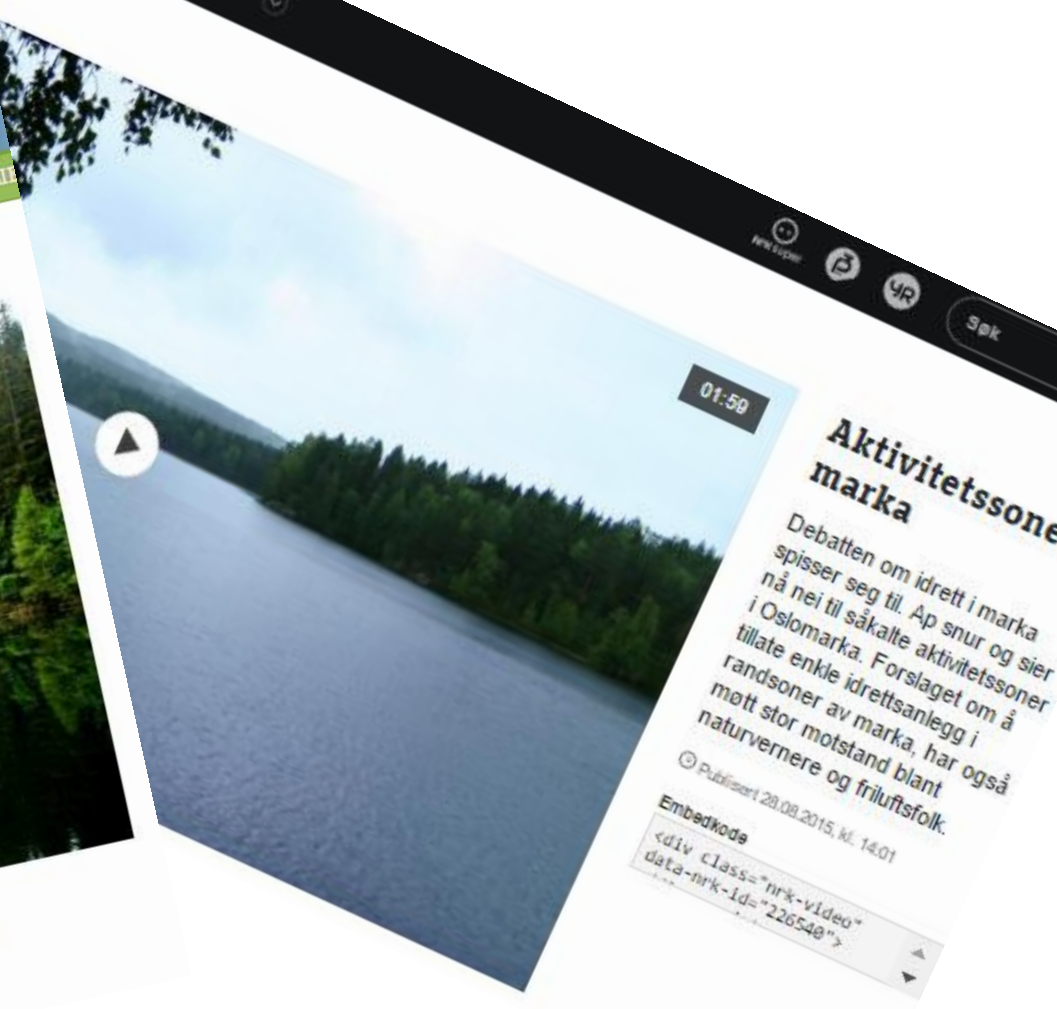
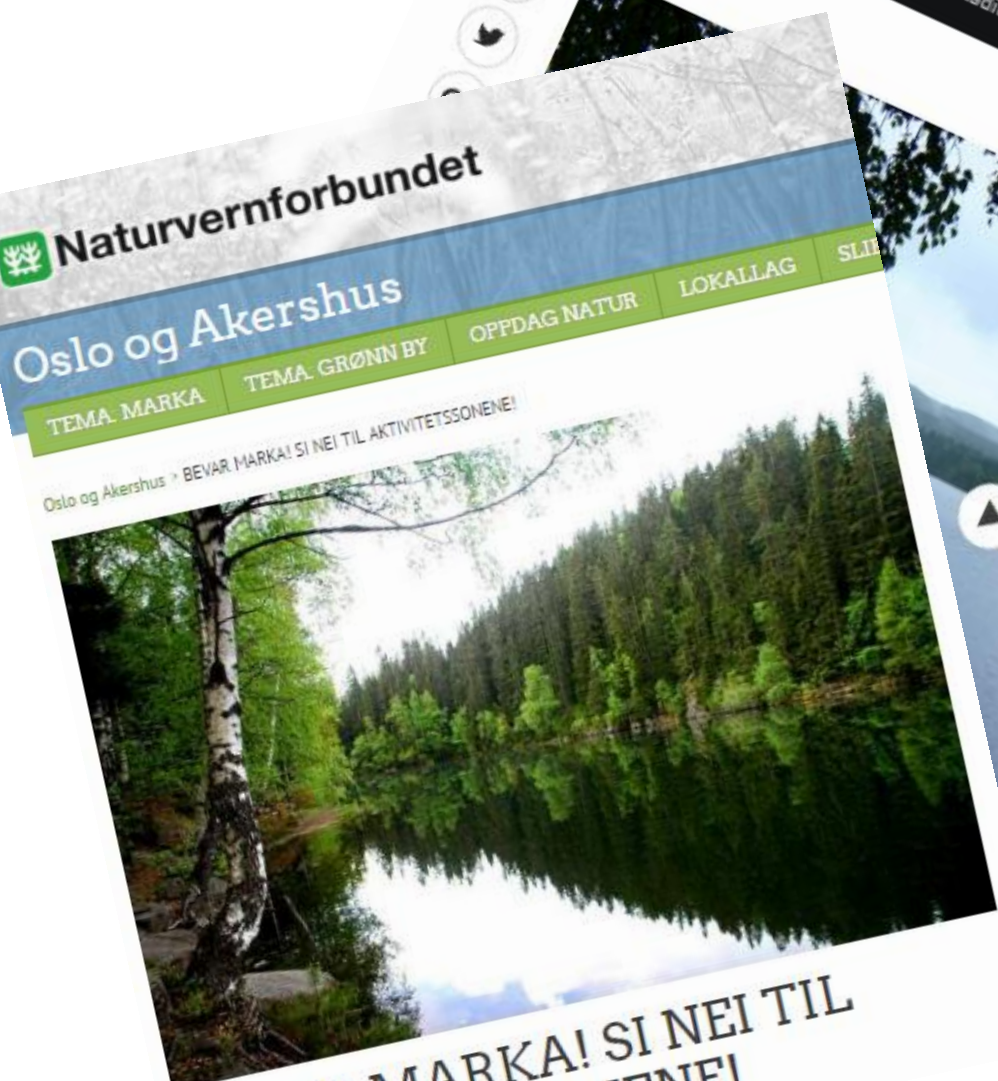
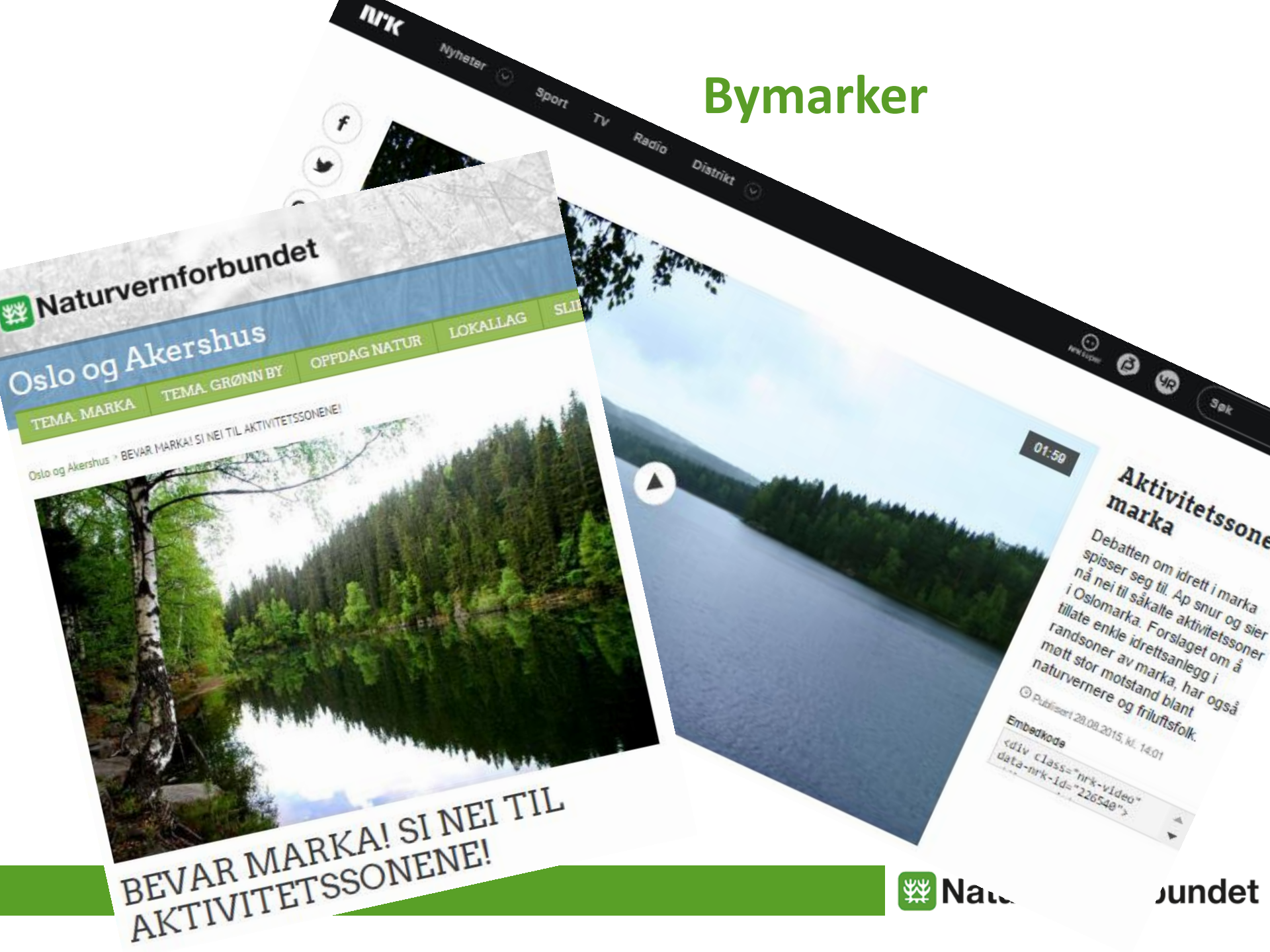
Etter forslagsstillernes syn medfører tilføyningen til Oslo-regionen et betydelig press på å båndlegge arealer også i flere Akershus-kommuner enn de som i dag er omfattet av loven, og behovet for tung sikring av områder for friluftsliv, naturopplevelser og idrett er derfor sterkt til stede også i disse kommunene. En lovfestet markagrense vil forebygge konflikter om arealutnyttelse, og på den måten også redusere potensialet for alvorlige arealkonflikter i en periode med sterk befolkningsvekst.

Det er i stor grad kjent og kartlagt hvor gruntområder av regional betydning ligger. Det er for eksempel i grunnsområdene mellom Frogn og Nesodden i Follo et betydelig område av betydning for friluftsliv, biologisk mangfold og kulturminnevern. Forslagstillerne er videre kjent med, og mener, at imidlertid en å etablere «Follomarka» som et område som kan innlemmes i markaloven i tillegg til de områdene som allerede er nevnt i loven § 2.

Slik praksis er i dag, er det usikkert hvilke virkemidler som finnes når det gjelder å sikre viktige områder som ligger utenfor lovens definerte markagrense, og dette er da i praksis overlatt til den enkelte kommunes planprosesser. Det er etter forslagsstillernes syn ikke opplagt at dette gir gode helhetlige grep

Bymarker

BEVAR MARKA! SI NEI TIL AKTIVITETSSONENE!

Rødt fosser frem i Tromsø

**** Høyre halvert**

**** Tilbakegang for Arbeiderpartiet**

Partibarometer for Tromsø

– Jeg registrerer at dette er en kraftig nedgang, som vi forventet fordi vi i Ap gjorde en feil i bystyret i forrige uke. Det gjaldt et vedtak om markagrensen, der vi og flere partier stemte på et forslag vi egentlig var mot, og som mange av våre velgere var mot. Vi har innrømmet feilen, tar ansvaret og går videre fremover, sier Aarbakke til VG.

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/kommunevalget-2015/roedt-fosser-frem-i-tromsoe/a/23515273/>

Vil ha lov som verner bynære friområder

Den Norske Turistforening etterlyser et nasjonalt vern av markagrensa rundt flere byer i landet. For noen byer kan det allerede være for sent.

Slik ser det ut i bymarka i Arendal. Skog er ryddet for å gi plass til ny E18.

FOTO: KAI STOKKELAND / NRK

Kari Løberg Skår

Journalist

Kai Stokkeland

Journalist

Ida Aaberg Evensen

Journalist

Innhold

Agderposten | Nyheter

Få umiddelbar tilgang

Trafikk Fra netten Politikk Eiendomsalg Arendalsuka Aust-Agder rundt

PROTESTERTE: Demonstranter i samtale med Rune Sævre (SV) i forkant av bystyremøtet. Foto: Stein Harald Øiglind

Demonstrerte før bystyremøtet: Frykter Arendal Bymark raseres

Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, Fremtiden i våre hender og andre støttespillere sa sin mening klare utenfor Arendal kultur- og rådhus torsdag morgen.

Er du kommunepolitiker? Er du opptatt av nærmiljøet ditt? Er du engasjert i natur- og friluftsliv? Her er gode råd om hvordan du kutter klimagassutslipp og tar vare på natur, friluftsliv og matjord i din kommune.

Kommunene har innvirkning på rundt 40 prosent av Norges klimagassutslipp og legger gjennom arealpolitikken grunnlaget for bevaring av naturverdier, friluftsområder, matjord for nåværende og framtidige innbyggere.

Kommuneplanen revideres normalt hvert fjerde år, og er et særdeles viktig verktøy for klima-, natur- og miljøvernarbeid. Det er derfor viktig å engasjere seg i arbeidet med denne.

«Naturvernforbundet ga oss en grundig innføring i problemstillinger som bør ivaretas i en klima- og miljøplan. Ingen argumentasjon og ingen skremselspropaganda; bare nøktern og veldokumentert informasjon, og en del retningslinjer for hvordan arbeidet kan gripes an.»

Willy Weethagen
(Gran Bygdeliste), ordfører i Gran kommune, etter at Naturvernforbundet hadde holdt en faglig innledning for kommunestyret.

Slik kan din kommune bli en naturvennlig klimavinner

Foto: Chris-Mikvold Berge/flickr.com

Tips til kommunepolitikere
— og de som skal påvirke dem

 Naturvernforbundet